INTRAVAL Onderzoek en Advies

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

Inventarisatie naleefniveau rookvrije horeca voorjaar 2013

Per 1 juli 2008 is binnen de horeca, sport-, en kunst- en cultuursector het rookverbod ingevoerd. Daarnaast is besloten dat behalve werkgevers in de horeca ook horecaondernemers zonder personeel hun zaak rookvrij moeten maken. In het regeerakkoord van VVD en CDA (september 2010) is overeengekomen het rookverbod te versoepelen. Er is een uitzondering gecreëerd voor de kleine cafés zonder personeel. De cafés die onder de uitzondering vallen moeten aan een aantal criteria voldoen. Zij dienen te beschikken over maximaal één horecalokaliteit, de vloeroppervlakte van deze ene horecalokaliteit moet kleiner zijn dan 70m^2 en de bedrijfsactiviteit moet vrijwel uitsluitend bestaan uit het verstrekken van alcoholhoudende drank. Cafés die aan de uitzonderingscriteria voldoen en het roken toelaten, zijn tevens wettelijk verplicht om bij de ingang aan te duiden dat zij een rookcafé zijn. Na herziening van de Tabakswet komen deze uitzonderingen weer te vervallen.

Onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL heeft in opdracht van de NVWA, vanaf december 2008/begin januari 2009 negen kwartaalmetingen uitgevoerd naar het naleefniveau (laatste meting december 2010/januari 2011). Per kwartaal zijn ruim 600 aselect gekozen horecagelegenheden geobserveerd in 25 geselecteerde gemeenten die een goede dwarsdoorsnede van Nederland vormen. Hierbij is een verdeling toegepast over de volgende zes horecacategorieën: café en discotheek; restaurant; cafetaria en snackbar; sportkantine; kunst en cultuur (theater, bioscoop, museum); hotel en recreatie. Uit de cijfers van de eerste negen kwartaalmetingen blijkt dat de laatste vijf horecacategorieën een hoog nalevingsniveau hebben. Om die reden is de frequentie van de metingen in deze sectoren (restaurant; cafetaria en snackbar; sportkantine; kunst en cultuur (theater, bioscoop, museum); hotel en recreatie) verlaagd en wordt de naleving van deze sectoren eens per jaar in het najaar geïnventariseerd. De meting van alle hoofdcategorieën wordt de totaalmeting genoemd, waarvan in het najaar verslag wordt gedaan.

Bij de hoofdcategorie cafés en discotheken, waar de naleving nog onvoldoende is, wordt twee keer per jaar de naleving gemeten; in het voorjaar en het najaar. Dit wordt de deelmeting genoemd. Bij deze meting worden in totaal 400 observaties verricht, verdeeld over vier subcategorieën, te weten: 100 discotheken; 100 eetcafés; 100 cafés die niet onder de uitzondering vallen; en 100 cafés die wel onder de uitzondering vallen. In maart/april 2013 is de voorjaarmeting 2013 uitgevoerd.

In deze factsheet worden de resultaten van de voorjaarmeting 2013 weergegeven. In paragraaf 1 wordt een overzicht gegeven van de resultaten van de discotheken, eetcafés, cafés die niet onder de uitzondering vallen en cafés die wel onder de uitzondering vallen in het voorjaar van 2013. Deze resultaten worden vergeleken met de voorjaarmeting 2011 en najaarmeting 2012. In paragraaf 2 wordt daar waar mogelijk een vergelijking gemaakt met de totaalmetingen voorjaarmeting 2009 en najaarmeting 2012. Voor de vergelijking zijn van deze metingen de resultaten van de hoofdcategorie café en discotheek samengenomen (in totaal een vergelijkbare steekproef van 100 per meting).

1. Resultaten voorjaarmeting 2013 per subcategorie

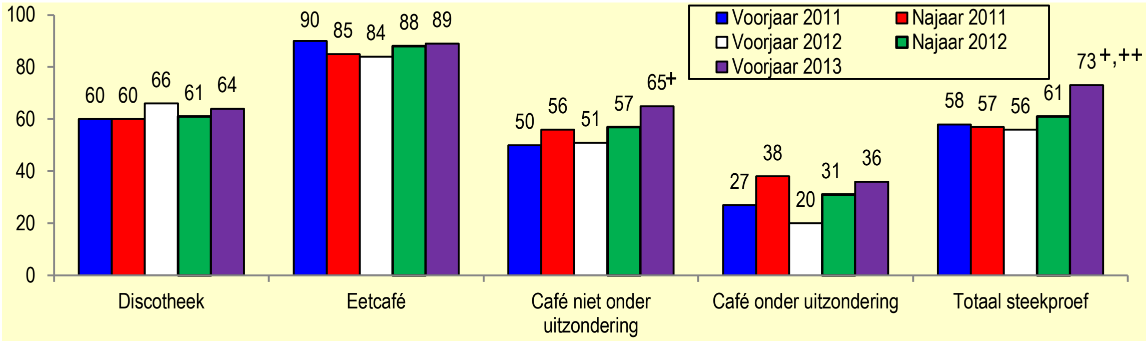
In deze paragraaf worden voor de vier subcategorieën (discotheken, eetcafés, cafés niet onder de uitzondering, cafés onder de uitzondering[1]) de resultaten weergegeven van de (deel)voor- en najaarmeting 2011, (deel)voor- en najaarmeting 2012 en (deel)voorjaarmeting 2013. Daarnaast zijn ter vergelijking voor de vijf metingen steekproeven getrokken van 100 gelegenheden uit de subcategorieën discotheken, eetcafés en cafés die niet onder de uitzondering vallen. Dit wordt weergegeven als 'Totaal steekproef'.

Aanwezigheid rokers en asbakken

Tijdens de observaties is gekeken of er wordt gerookt en of er asbakken op de tafels of op de bar staan. In alle vijf de metingen zijn het voornamelijk de eetcafés waar geen rokers aanwezig zijn (voorjaar 2011: 90%; najaar 2011: 85%; voorjaar 2012: 84%; najaar 2012: 88%; voorjaar 2013: 89%, figuur 1). Bij de discotheken en de cafés die niet onder de uitzondering vallen zijn in het voorjaar van 2013 bij respectievelijk 64% en 65% geen rokers aanwezig. Bij de cafés die niet onder de uitzondering vallen is er sprake van een stijgend percentage van bedrijven zonder rokers ten opzichte van de meting in het voorjaar van 2011. De cafés die onder de uitzondering vallen, en waar roken toegestaan kan worden mits zij dit aanduiden, maken veelal gebruik van deze uitzonderingspositie. Bij 64% van deze cafés wordt tijdens het voorjaar van 2013 gerookt op moment van observatie. Tijdens de vorige meting in het najaar van 2012 lag dit met 69% op ongeveer hetzelfde niveau. De Totaal steekproef laat zien dat de afwezigheid van rokers vergeleken met het voorjaar 2011 is gestegen. In het voorjaar van 2011 waren bij ruim de helft (56%) van de gelegenheden geen rokers aanwezig, terwijl dit in het voorjaar van 2013 significant is gestegen naar bijna drie kwart (73%). In het najaar van 2012 lag dit percentage met 61% eveneens significant lager dan in het voorjaar van 2013.

[1] Voor het bepalen van uitzonderingscafés is een bestand verkregen van de NVWA met alle horecagelegenheden die beschikken over een actieve Drank- en Horecawetvergunning. Met behulp van dit bestand zijn cafés met één lokaliteit <70m^2 geselecteerd. Vervolgens is tijdens het observeren nagegaan of het café met name op drankverstrekking is gericht en hoeveel personen werkzaam zijn in het café.

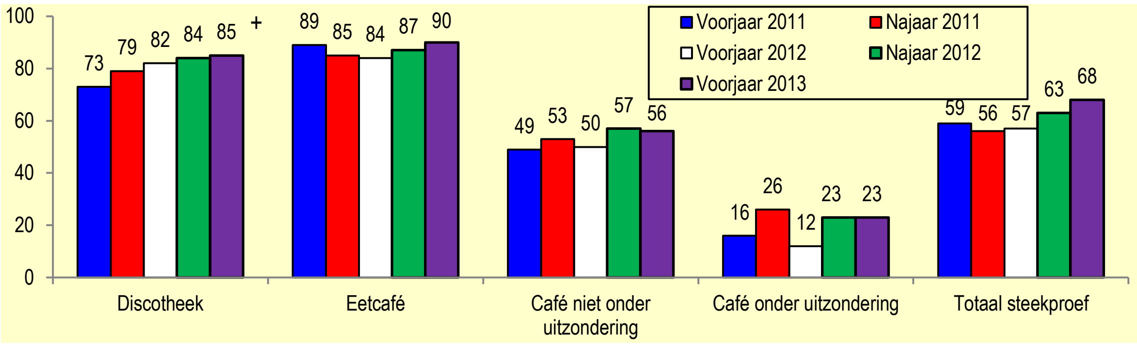
Figuur 1 Geen rokers naar soort gelegenheid, in % (per subcategorie: n=100-104)



+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2011 en meting voorjaar 2013, p < 0,05; ++ Significante stijging tussen meting najaar 2012 en meting voorjaar 2013, p < 0,05.

Het zijn in de vijf metingen ook met name eetcafés waar geen asbakken op tafels/bar zijn geobserveerd (respectievelijk 89%, 85%, 84%, 87% en 90%, figuur 2). Bij de discotheken is het percentage waar geen asbakken op tafel staan gestegen van 73% in het voorjaar van 2011 naar 85% in het voorjaar van 2013. De Totaal steekproef laat zien dat bij de meerderheid van de gelegenheden geen asbakken op de tafels/bar aanwezig zijn: de percentages lopen uiteen van 56% in het najaar van 2011 tot 68% in het voorjaar van 2013.

Figuur 2 Geen asbakken op de tafels/bar naar soort gelegenheid, in % (per subcategorie: n=100-104)

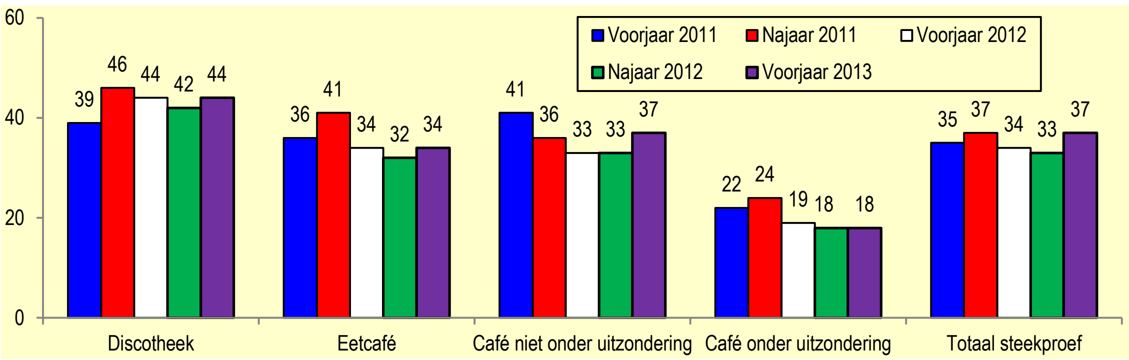


+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2011 en meting voorjaar 2013, p < 0,05.

Aanduiding

Tijdens de metingen is ook gekeken of het rookverbod in de horecagelegenheden wordt aangeduid. Het aanduiden is één van de maatregelen die bijdraagt tot een goed rookbeleid. Het is sinds het nieuwe Besluit Uitvoering rookvrije werkplek, horeca en andere ruimten van kracht is, dan ook verplicht voor alle horecagelegenheden waar niet gerookt mag worden.

Figuur 3 Aanduiding rookverbod naar soort gelegenheid, in % (per categorie: n=100-104)



Bij de discotheken heeft ruim twee vijfde (44%) van de gelegenheden in het voorjaar van 2013 een aanduiding van het rookverbod (figuur 3). Bij eetcafés en cafés die niet onder de uitzondering vallen is bij één derde (respectievelijk 34% en 37%) een aanduiding van het rookverbod aanwezig. Dit geldt tevens voor ruim één derde van de Totaal steekproef (37%). Cafés die onder de uitzondering vallen en het roken toestaan hebben minder vaak de verplichte aanduiding (dat

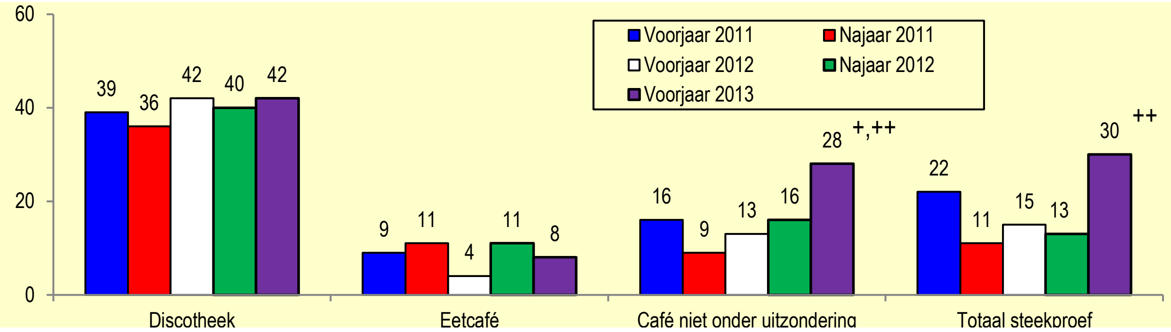
er gerookt mag worden) dan de andere subcategorieën. In het voorjaar van 2013 zijn ten opzichte van de voorgaande metingen geen significante verschillen geconstateerd bij de verschillende subcategorieën.

Tevens is geobserveerd waar de aanduiding zich bevindt. In alle vijf de metingen hebben de verschillende soorten gelegenheden de aanduiding voornamelijk op de deur of het raam zodat deze van buiten zichtbaar is. Hierbij hebben zich in het voorjaar van 2013 geen significante veranderingen voorgedaan ten opzichte van de voorgaande metingen.

Rookruimtes

Tijdens de metingen is ook gekeken naar de aanwezigheid van rookruimtes (in het horecabedrijf). In het voorjaar van 2013 heeft 28% van de cafés die niet onder de uitzondering vallen een rookruimte. In het voorjaar van 2011 en het najaar van 2012 lag dit met 16% beduidend lager (figuur 4). Bij de Totaal steekproef is er tevens sprake van een toename ten opzichte van de meting in het najaar van 2012: 30% in het voorjaar van 2013 tegenover 13% in het najaar van 2012.

Figuur 4 Percentage horecagelegenheden met een rookruimte, in % (per categorie: n=100-104)



+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2011 en meting voorjaar 2013, p < 0,05; ++ Significante stijging tussen meting najaar 2012 en meting voorjaar 2013, p < 0,05.

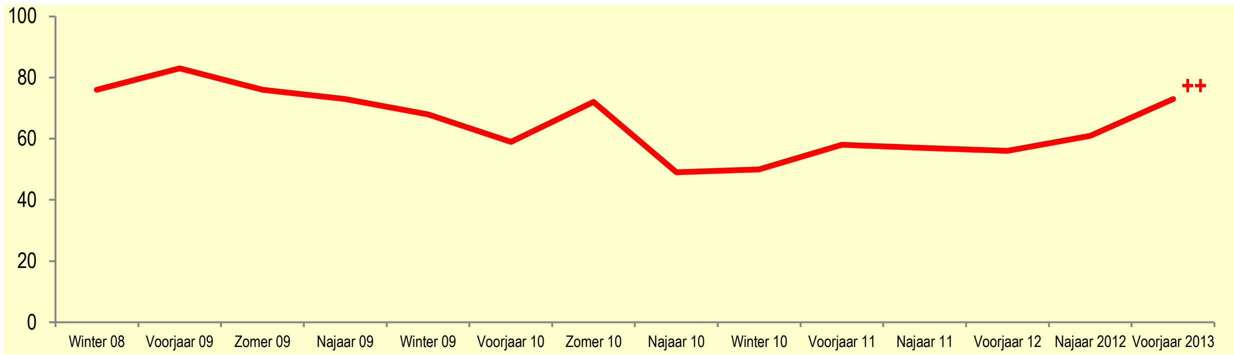
2. Resultaten metingen hoofdcategorie cafés en discotheken

In deze paragraaf worden de resultaten weergegeven van de hoofdcategorie cafés en discotheken (inclusief eetcafés, maar exclusief cafés die onder de uitzondering vallen). Hierbij wordt de laatste meting (voorjaar 2013) vergeleken met de voorjaarmeting 2009 en de najaarmeting 2012.

Aanwezigheid rokers en asbakken

Bij 73% van de cafés en discotheken zijn tijdens de voorjaarmeting van 2013 geen rokers aanwezig (figuur 5). Dit percentage ligt significant hoger dan in het najaar van 2012, toen het op 60% lag. Vergeleken met het voorjaar van 2009 hebben zich geen significante veranderingen voorgedaan.

Figuur 5 Percentage cafés en discotheken waar geen rokers aanwezig zijn (per meting: N=100)

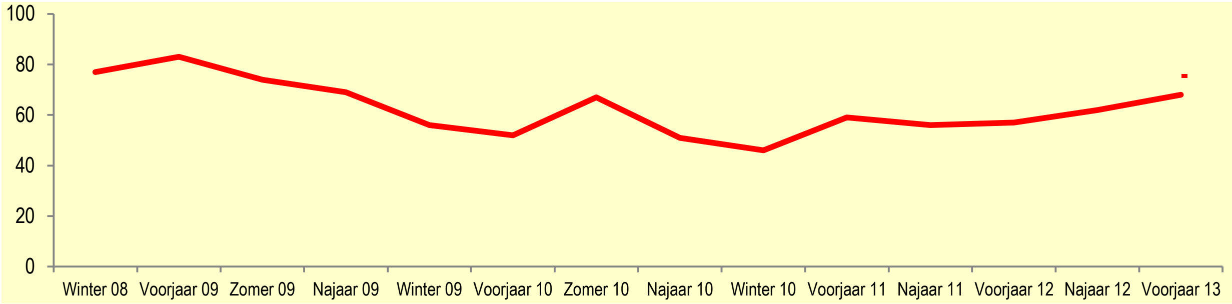


Meting	Voorjaar 09	Voorjaar 10	Voorjaar 11	Voorjaar 12	Najaar 12	Voorjaar 2013++
% geen rokers	83	59	58	56	60	73

++ Significante stijging tussen meting najaar 2012 en meting voorjaar 2013, p < 0,05.

Het percentage horecagelegenheden waarbij geen asbakken op tafels/bar zijn geobserveerd ligt tijdens de voorjaarmeting van 2013 op 68% (figuur 6). Dit percentage ligt significant lager dan in het voorjaar van 2009 (83%). Vergeleken met de najaarmeting van 2012 zijn voor de afwezigheid van asbakken geen significante verschillen gevonden.

Figuur 6 Percentage cafés en discotheken waar geen asbakken op de tafels/bar aanwezig zijn (per meting: N=100)



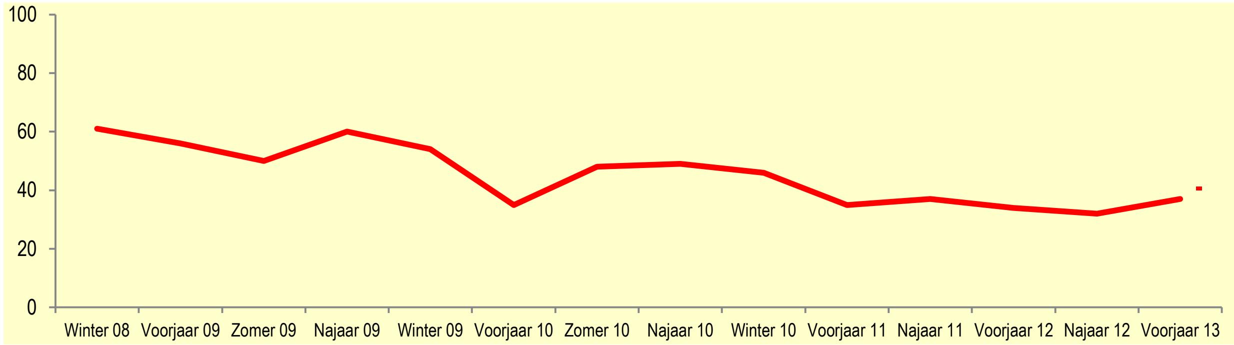
Meting	Voorjaar 09	Voorjaar 10	Voorjaar 11	Voorjaar 12	Najaar 12	Voorjaar 2013-
% geen asbakken	83	52	59	57	62	68

- Significante daling tussen meting voorjaar 2009 en meting voorjaar 2013, $p < 0{,}05$.

Aanduiding

Gemiddeld heeft in het voorjaar van 2013 ruim een derde (37%) van alle cafés en discotheken een verplichte aanduiding van het rookverbod (figuur 7). Vergeleken met het voorjaar van 2009 is het percentage cafés en discotheken met een aanduiding gedaald; 37% in het voorjaar van 2013 tegenover 56% in het voorjaar van 2009. De percentages van het najaar van 2012 en de laatste voorjaarmeting van 2013 liggen ongeveer op hetzelfde niveau.

Figuur 7 Percentage cafés en discotheken met een aanduiding rookverbod voorjaarmeting (per meting: N=100)



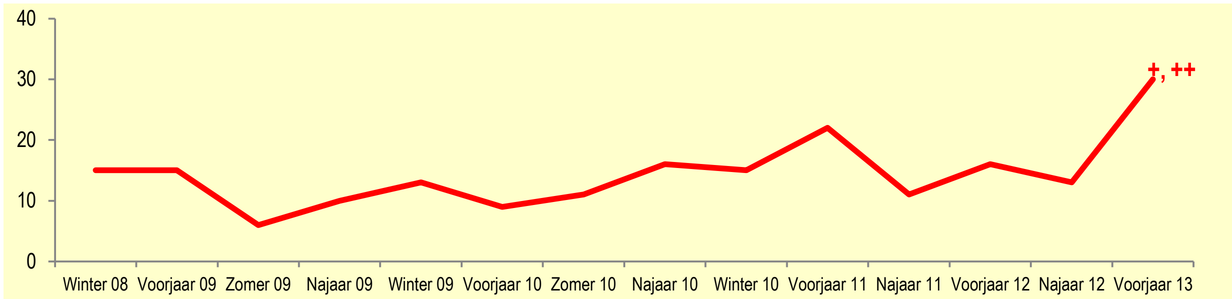
Meting	Voorjaar 09	Voorjaar 10	Voorjaar 11	Voorjaar 12	Najaar 12	Voorjaar 13-
% aanduiding rookverbod	56	35	35	34	32	37

- Significante daling tussen meting voorjaar 2009 en meting voorjaar 2013, $p < 0{,}05$.

Rookruimtes

Het percentage cafés en discotheken met een rookruimte is tijdens de laatste meting in het voorjaar van 2013 30% (figuur 8). Bij de metingen in het voorjaar van 2009 en het najaar van 2012 lag dit percentage met respectievelijk 15% en 13% significant lager.

Figuur 8 Percentage cafés en discotheken met een rookruimte (per meting: N=100)



Meting	Voorjaar 09	Voorjaar 10	Voorjaar 11	Voorjaar 12	Najaar 12	Voorjaar 13[+, ++]
% met rookruimte	15	9	22	16	13	30

+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2009 en meting voorjaar 2013, $p < 0{,}05$; ++ significante stijging tussen meting najaar 2012 en voorjaar 2013, $p < 0{,}05$.